NFENOMENUL INTERCULTURALITĂȚII CA PRODUS AL GLOBALIZĂRII

Dorin BALICA, Facultatea de Istorie şi Filosofie

La etapa actuală, lumea se îndreaptă tot mai rapid spre globalizare, spre o lume văzută ca o unitate la nivel planetar a unor identități şi care va funcționa cu norme şi standarde comune. Elementele specifice ale fiecărui participant vor contribui la realizarea unui echilibru internațional, sociocultural, la nivel macrostructural, în funcție de resursele proprii şi de capacitatea de utilizare a acestora de către fiecare colectivitate umană în calitate de actor acceptat egal, „suveran şi independent". În acest cadru, evoluția şi dezvoltarea culturală nu trebuie opusa globalizării, ele se regăsesc integrate în acest proces. Dacă privim astfel lucrurile, globalizarea nu apare doar ca ceva distructiv, care ar anula specificul unei identități. Globalizarea, în acest sens, nu mai apare ca o amenințare la adresa culturii şi identității, ci ca un fenomen care poate conserva, afirma şi potența națiunile. Astfel globalizarea şi dorința de protejare a culturii – pot fi complementare.

Orice cultură, indiferent de dimensiunile ei sau de impactul pe care l-a avut în istorie, manifestă o acută tendință de conservare a propriilor valori, o angrenare constantă într-un efort de supraviețuire, de contracarare a influențelor ce pot fi fatale propriei sale identități. Raportarea la celălalt, la o puternică şi permanentă alteritate nu mai poate fi înlăturată, nici explicată sau demontată.

Se folosesc termeni ca „dependență şi invadare culturală", „omogenizare", „concentrare", „standardizare". Producțiile hollywoodiene pot fi vizionate peste tot în lume, iar „americanizarea" culturii mondiale este un fapt incontestabil. Culturile regionale şi locale nu dispar însă din această cauză. Dimpotrivă: informarea cu privire la aceste culturi este unul din atuurile globalizării.

Transnaționalitatea pe piața mondială de idei şi în traseele informaționale, care ar trebui să ofere o „libertate nelimitată", se transformă într-o extensie a puterii: puterea informației şi a foloaselor rezultate din deținerea ei la nivel planetar. Trăim într-o lume a informației, a comunicării instantanee. Televiziunea prin satelit, accesibilă pe întregul pământ şi devenită sursă primară de informații, internetul – acea coloană vertebrală a informațiilor globale generează influențe asupra identității naționale prin înlocuirea culturilor naționale cu alta/altele, la nivel global. Disputele etnice, culturale, religioase actuale, rivalitățile ideologice reprezintă obiectul dezbaterilor la diferite nivele. Crearea sau menținerea unei imagini pozitive a unei națiuni, deci a unei identități este un lucru greu de realizat în condițiile unei comunicări globale, având în vedere multitudinea de caracteristici prezente în cadrul fiecărei culturi.

Dimensiunea culturală a globalizării are aceeaşi importanţă ca şi aspectele politice sau economice ale globalizării. Argumentele pentru decizia de a acorda importanţă globalizării culturale sunt destul de vizibile, limba, identitatea, stilul de viaţă nu sunt abstracţiuni, ci elemente fundamentale ale existenţei noastre private, dar şi publice.

Globalizarea ne afectează pe toţi în mod direct. În acest context, un rol important îl joacă o evaluare critica raţionala a oportunităţilor şi riscurilor pe care le presupune globalizarea, distanţându-ne de tendinţele actuale de demonizare, sau, dimpotrivă, de preamărire a consecinţelor acestui fenomen.

Astfel putem afirma că globalizarea are un impact decisiv asupra culturilor şi identităţilor naţionale. Acest proces implică un nivel ridicat de comunicare sau de schimb între diferite culturi. În acest sens, există tendinţa ca o cultură dominantă să se impună asupra celorlalte, ducând la un proces de uniformizare culturală. Gradul de intensitate al acestui proces nu este dat de valoarea culturilor naţionale, ci mai mult de forţa economică a fiecărei ţari în parte. Este un lucru just că procesul globalizării poate fi un lucru bun, dacă diversele culturi şi societăţi naţionale iau parte la acest proces în mod egal, dar dacă globalizarea este tratată ca un proces cu un anumit scop, către o direcţie precisă şi decis doar de societăţile şi culturile ce deţin puterea economică, atunci omogenizarea culturilor naţionale poate avea efecte negative, de anihilare a diferenţelor ce reprezintă elementele definitorii ale identităţii culturale şi naţionale.

Bibliografie:

1. LECLERC, G. *Mondializarea culturală, civilizaţiile puse la încercare*. Chisinau: Stiinta, 2003.
2. TOMLINSON, J. *Globalizare şi cultura*. Timişoara: AMARCORD, 2002.
3. FRIEDMAN, Th. L. *Cum să înţelegem globalizarea?"*. Bucureşti: PRO, 2001.
4. FRIEDMAN, J. *Cultural identity and global process*. Londra: Sage, 1994.
5. Latouche S. *The westernization of the world*. Cambridge, 1996.

Recomandat
Dumitru DODUL, dr., lector superior